

NOTITIE

Onderwerp	Toelichting op de vergunningsaanvraag watervergunning vegetatie uiterwaarden, Meanderende Maas	
Aan	Rijkswaterstaat	
Datum	3-4-2023	
Referentie ON	WSD.2.6/22-014.567	
Referentie OG	WSD.2.6-0117	
Status	Definitief	
Project	Planuitwerking Meanderende Maas	
Projectcode	124679-WSD.2.6	
Verificatie	Auteurs:	██████████
	Gecontroleerd door:	██████
	Goedgekeurd door:	██████████
	Paraaf:	
Bijlage(n)	I	Vegetatiekaart

1 WATERVERGUNNING VEGETATIE UITERWAARDEN

1.1 Inleiding

Het project Meanderende Maas heeft als belangrijkste doel om de waterveiligheid in het gebied tussen Ravenstein en Lith te vergroten door dijkversterking over een lengte van ongeveer 26 kilometer en door waterstandsverlaging. Zo worden de 270.000 bewoners in de regio Oss – Den Bosch en economische waarden beter beschermd tegen overstromingen. Daarnaast worden de gebiedskwaliteiten versterkt en de mogelijkheden voor gebiedsontwikkeling benut. Om dit te realiseren wordt een combinatie van dijkversterking, rivierverruiming en uiterwaardinrichting gerealiseerd.

Voor het project Meanderende Maas worden in het kader van de waterwet verschillende procedures doorlopen. De dijkversterking aan zuidzijde van de Maas is opgenomen in een Projectplan Waterwet van waterschap Aa en Maas. De rivier- en uiterwaardmaatregelen zijn opgenomen in een Projectplan Waterwet van de minister. Daarnaast zijn er ook enkele zaken welke in een watervergunning geborgd dienen te worden. Zo ook de nieuwe vegetatiekaart voor de uiterwaarden. Deze vergunningaanvraag richt zich hier op.

1.2 Project Meanderende Maas

Het project Meanderende Maas gaat de historische Maasdijk tussen vestingstadje Ravenstein en de stuw bij Lith aan de Brabantse zijde verbeteren, de Maas meer ruimte geven en het gebied ontwikkelen. Concrete aanleiding voor het project Meanderende Maas is dat de dijk aan Brabantse zijde van dit riviervoorwaarts niet voldoet aan de veiligheidsnormen. In het Hoogwaterbeschermingsprogramma is het dijktraject Ravenstein-Lith daarom opgenomen als één van de top 14 meest urgente dijktrajecten om te versterken. De Maasdijken aan de Gelderse zijde van dit traject hebben geen hoogte- en/of versterkingsopgave en aanpassingen aan de dijk zijn daarom niet aan de orde op dit moment.

Door klimaatverandering zal de zeespiegel stijgen en zal extreme droogte worden afgewisseld met hevige regenval en een grotere kans op hoogwater in de grote rivieren. Het gevolg is dat het huidige waterbeheer onvoldoende garantie geeft voor veiligheid van inwoners in Nederland in de toekomst. Daartoe zijn in januari 2017 nieuwe wettelijke veiligheidsnormen van kracht geworden. De dijk aan de Brabantse zijde tussen de plaatsen Ravenstein en Lith voldoet niet aan die waterveiligheidsnormen. Hierdoor is het nodig om de dijk tussen Lith en Ravenstein te verbeteren waardoor 270.000 bewoners en bedrijven achter de Brabantse dijk en omgeving beter beschermd zijn tegen overstroming bij hoog water in de Maas.

In Maasbrede context zijn dijkversterking en rivierverruimende maatregelen samen al decennia lang de pijlers voor een robuust riviersysteem. Meanderende Maas is onderdeel van een brede voorkeursstrategie voor de Maas, die op zijn beurt weer onderdeel is van het Nationale Deltaprogramma. De strategie voorziet in een krachtig samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming om zo te voldoen aan de normen voor hoogwaterveiligheid en in te spelen op klimaatverandering. Alle Maaspartners werken via de zogenaamde 'Adaptieve uitvoeringsstrategie Maas' (AUM) aan pakketten met rivierverruimende maatregelen, die vooral langs de bedijkte Maas voor 2050 kunnen leiden tot lagere waterstanden bij hoogwater. Dit leidt tot een robuuster riviersysteem en daardoor hoeven dijken minder te worden opgehoogd. Boven- en benedenstrooms van de Meanderende Maas wordt dus op verschillende locaties aan rivierverruimende maatregelen gewerkt.

Een combinatie van dijkversterking, rivierverruiming en gebiedsgerichte maatregelen draagt substantieel bij aan de waterveiligheid. Bovendien levert dit synergie op met ambities en opgaven van de partners, bijvoorbeeld op het gebied van economie, recreatie en ecologie. De kracht zit in de combinatie van robuuste maatregelen dicht bij de Maas en het herstellen van de landschappelijke en natuurlijke betekenis van de oude natuurlijke meanders.

In het project werken waterschappen Aa en Maas en Rivierenland, provincies Noord-Brabant en Gelderland, gemeenten Oss, West Maas en Waal, Wijchen, Rijkswaterstaat, het ministerie van IenW en Natuurmonumenten samen.

1.3 Doel vergunningaanvraag vegetatie uiterwaarden

Deze vergunningaanvraag dient voor het mogelijk maken van de ontwikkeling van de vegetatie buiten de KRW-geulen en te verlagen Lelyzone, zoals opgenomen in het Projectplan waterwet rivierverruiming en KRW Meanderende Maas, en het vastleggen van de nieuwe vegetatiekaart voor de uiterwaarden.

Het project Meanderende Maas is een integraal project, waarover diverse instanties een besluit moeten nemen op onderdelen waar zij bevoegdheid hebben. Om deze besluiten in de besluitvorming en procedure te stroomlijnen en in samenhang te blijven bezien, is een coördinatiebesluit (door PS Noord-Brabant en PS Gelderland) van toepassing. De 'hoofdbesluiten' (Projectplannen, vergunningen, bestemmingsplanherziening)

die voor het project nodig zijn worden zo gecoördineerd in procedure gebracht. Daarmee kennen de besluiten zoveel mogelijk dezelfde voorbereiding, procedure en rechtsbescherming (bezwaar en beroep).

De vergunningaanvraag voor de vegetatie uiterwaarden is onderdeel van deze gecoördineerde procedure.

De overige besluiten die gecoördineerd worden zijn:

- projectplan Waterwet dijkversterking Ravenstein -Lith;
- projectplan Waterwet rivierverruiming en KRW Meanderende Maas;
- projectMER Meanderende Maas;
- herziening bestemmingsplan buitengebied Oss (deel uiterwaarden) en omgevingsvergunning afwijking bestemmingsplan buitengebied Oss (deel dijk);
- omgevingsvergunning afwijking bestemmingsplan gemeente West Maas en Waal;
- ontgrondingsvergunning provincie Noord-Brabant;
- ontgrondingsvergunning provincie Gelderland;
- vergunning Waterwet voor onderdelen die niet met een projectplan kunnen worden vastgelegd;
- ontheffing Wet natuurbescherming;
- omgevingsvergunningen kappen en melding Boswet.

2 RAAKVLAK PROJECTPLAN WATERWET MEANDERENDE MAAS

Voor het project Meanderende Maas is een integraal ontwerp gemaakt waarin de doelen op hoogwaterveiligheid (rivierverruiming van 14 cm waterstandsdaling op rkm 184), invulling KRW, realisatie Natuur Netwerk Brabant (NNB) en Programmatistische Aanpak Grote Wateren (PAGW) in gezamenlijkheid ontworpen zijn. Van het totale integrale ontwerp zijn ook de rivierkundige effecten in beeld gebracht. Het integrale plan wordt via verschillende samenhangende besluiten/ vergunningen mogelijk gemaakt. Deze besluiten/ vergunningen worden ook gecoördineerd in procedure gebracht. Met het projectplan Waterwet worden de maatregelen die bijdragen aan de rivierverruiming en de invulling van de KRW vastgelegd. Dit is een besluit van de minister. De beoogde ontwikkeling van vegetatie (buiten de rivierverruiming/KRW delen) kan niet in het projectplan mee, omdat het initiatief en toekomstig beheer van dit onderdeel formeel niet bij de minister ligt. Hiertoe dient een aparte watervergunning aangevraagd te worden, in dit geval door het project Meanderende Maas in name van Waterschap Aa en Maas als trekker van het project.

De geulen, verlaagde Lelyzones en overige weerdverlagingen geven bij hoogwater meer ruimte aan het water, waardoor bovenstrooms het peil zakt. In het project wordt met alleen deze maatregelen méér waterstandsdaling behaald dan de doelstelling van 14 cm. Echter, bos en riet remmen het water af, wat weer tot hogere waterstanden bovenstrooms leidt. Het totale plan met geulen, verlaagde Lelyzones en weerdverlaging én ruwere vegetatie zoals ooibos - voor het halen van de natuurdoelen - realiseert de bestuurlijk vastgestelde waterstanddaling van minimaal 14 cm. Daarmee worden dus niet alleen de doelen van KRW en waterstanddaling maar ook die van NNB en PAGW behaald.

Het aanleggen van geulen en weerdverlagingen leidt ook tot ongewenste aanzanding en dwarsstromen in het zomerbed. De ruwere vegetatie die geregeld wordt in deze watervergunning draagt bij aan de mitigatie van deze effecten.

De beide besluiten moeten dus in samenhang genomen en uitgevoerd worden om alle projectdoelen te realiseren en ongewenste effecten te vermijden.

3 VEGETATIEKAART

De huidige situatie is vastgelegd in de vegetatielegger van Rijkswaterstaat. De Vegetatielegger is sinds 2014 onderdeel van de Legger rijkswaterstaatswerken. In 2020 is de Vegetatielegger geactualiseerd. In het projectgebied is in de huidige situatie met name sprake van gras en akker (zie afbeelding 3.1: lichtgroen).

Afbeelding 3.1 Vegetatielegger: huidige situatie

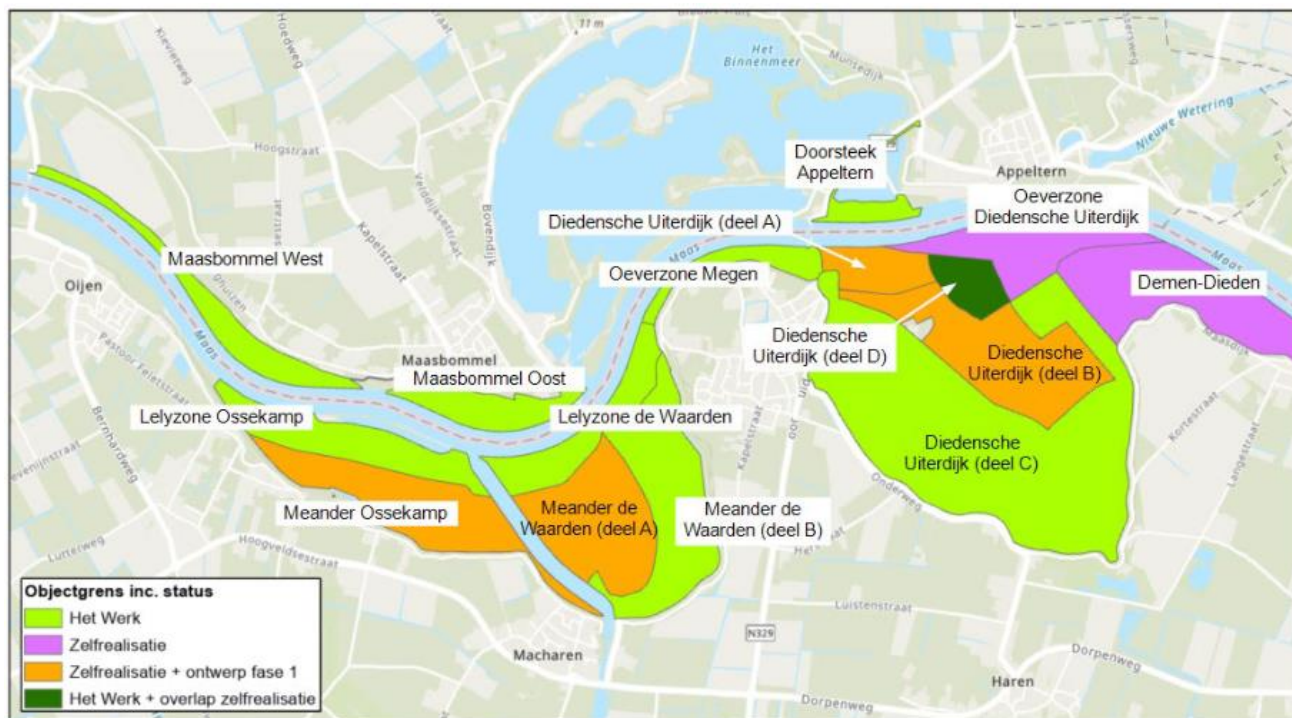

Het integrale project Meanderende Maas beoogt een totale eindsituatie zoals weergegeven in afbeelding 3.2. Deze vergunningaanvraag betreft een deel hiervan. Voor het integrale beeld en het perspectief op de eindsituatie wordt eerst dit eindbeeld gepresenteerd en toegelicht. Vervolgens wordt aangegeven waar deze vergunningaanvraag zich nu op richt. Om het gebied te duiden wordt gewerkt met deelgebieden. De vergunningaanvraag richt zich op de deelgebieden die vallen onder 'Het Werk' (zie afbeelding 3.3: lichtgroene gebieden). De overige deelgebieden (welke via zelfrealisatie ontwikkeld worden) horen bij het eindbeeld.

Afbeelding 3.2 Vegetatielegger: eindplaatje

Afbeelding 3.3 Overzicht van deelgebieden

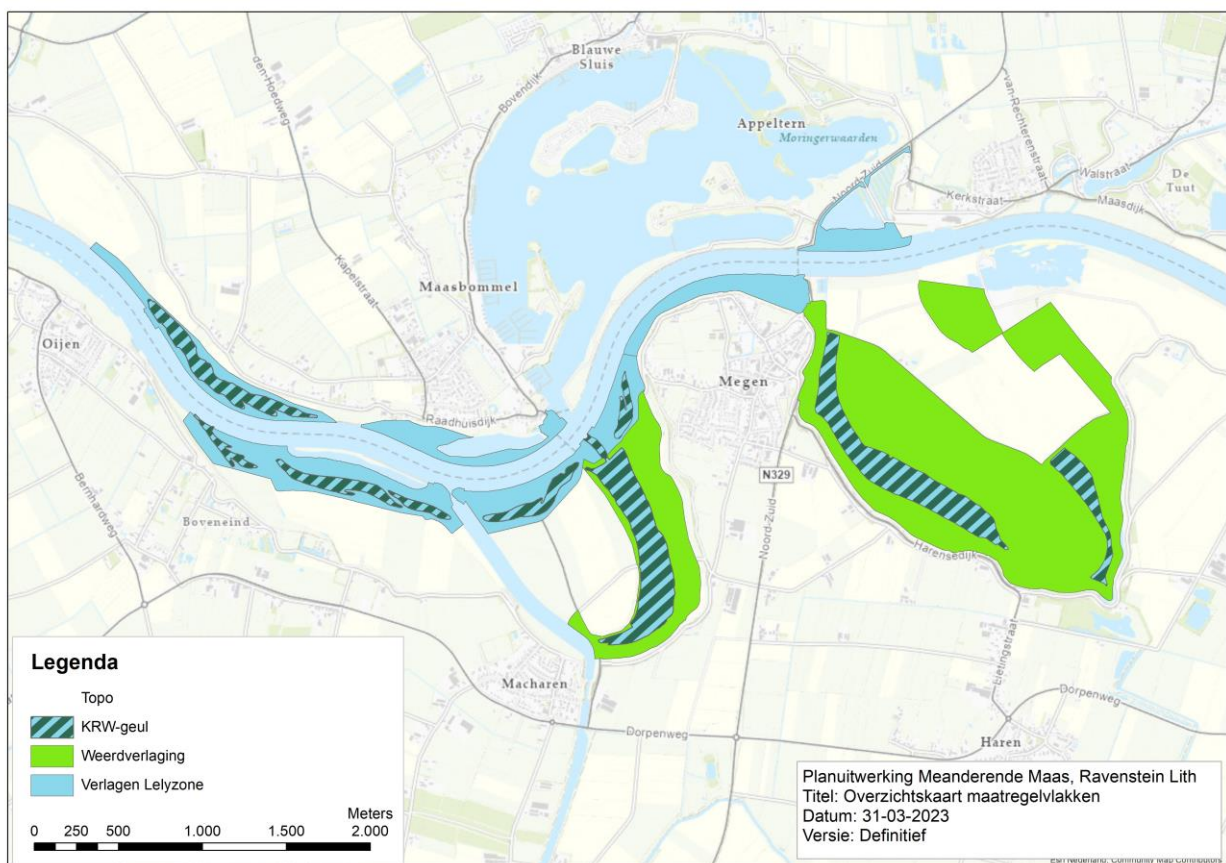
Eindbeeld na realisatie van het totale project Meanderende Maas, per deelgebied; een kenschets van de vegetatie:

- Diedensche Uiterdijk. In de Diedensche Uiterdijk wordt een groot aaneengesloten rivier- en moeraslandschap gerealiseerd waarin de voormalige meander van de Maas volledig is hersteld met daartussen en er omheen een robuuste kern van hardhoutooibos (circa 67 ha). Dichter naar de rivier toe in de stroombaan ontstaat een veel opener landschap met vochtig, kruiden- en faunarij en droog grasland. Langs de ruim 4,5 km lange geïsoleerde laagdynamische meanderboog is er naast open water ruimte voor ontwikkeling van circa 37 ha rietmoeras.
- De Waarden. In De Waarden wordt een groot aaneengesloten moeras- en rivierlandschap ontwikkeld. Het bovenstroomse deel van de voormalige meander is over een lengte van ruim 1,5 km hersteld en bevaarbaar gemaakt voor kleine sloepjes. Rondom deze aangetakte recreatiegeul liggen geïsoleerde geulen met rietmoeras (circa 9 ha). Het eiland tussen de Maas, het scheepvaartkanaal en de meander is omgevormd naar een gevarieerd natuureiland met gevarieerde riviernatuur van hoge kwaliteit; een grote kern hardhoutooibos, een deel droog grasland op de hogere rug en een deel met vochtig grasland en plukken ruigte en struweel. Er komt een hoogwatervluchtplaats op de oude oeverwal. Totaal wordt er ca. 20 ha ooibos ontwikkeld in het gehele deelgebied De Waarden.
- Ossekamp. In deelgebied de Ossekamp ontstaat een open landschap met gevarieerde riviernatuur van hoge kwaliteit bestaande uit vochtig-, kruiden- en faunarij en droog grasland met daarbinnen ruimte voor afwisseling met plukken struweel en ruigte. Ook is er in de stromingsluwere delen ruimte voor ontwikkeling van circa 2 ha ooibos.
- Oeverzone Megen. In deze oeverzone is geen ruimte voor ontwikkeling van ruige natuur. De oeverzone zal als kruiden- en faunarij en droog grasland worden beheerd.
- Maasbommel West. In deelgebied Maasbommel West wordt een 1,5 km lange KRW-geul gerealiseerd in een open natuurlandschap. De graslanden rondom de geul ontwikkelt zich tot kruiden- en faunarij grasland.

- Maasbommel Oost. In deelgebied Maasbommel Oost wordt het maaiveld rondom de huidige KRW-geul verlaagd tot 0,5 m boven stuwpeil (5,4 m +NAP). De graslanden rondom de geul ontwikkelen zich tot kruiden- en faunarijk grasland.
- Drempel Appeltern. Bij Drempel Appeltern wordt de bestaande oever en kruin tot een hoogte van NAP+ 5,4 m afgegraven. Dit is een verlaging van circa 0,5 à 0,8 m ten opzichte van huidige maaiveld. De huidige oever is begroeid met ooibos wat verwijderd zal worden. Aan beide zijden van de drempel zullen de taluds worden verdedigd met stortsteen.

Met deze vergunningaanvraag wordt de vegetatielegger voor de gebieden bestemd voor weerdverlaging binnen 'Het Werk ' vastgelegd. Dit gebied is weergegeven in afbeelding 3.4; groene kleur.

Afbeelding 3.4 Indeling in gebieden op basis van de (hoofd)doelstelling binnen het gebied. Deze vergunningaanvraag betreft het gebied voor natuurontwikkeling (groen)

Afbeelding 3.5 bevat de vegetatiekaart waar deze vergunningaanvraag zich op richt. Hierin zijn de volgende oppervlakken opgenomen:

- Diedensche Uiterdijk:
 - o 48 ha bos;
 - o 12 ha 70/30 (70 % gras en 30 % bos/ruigte);
 - o 87 ha 90/10 (90 % gras en 10 % bos/ruigte);
 - o 7,5 ha riet;
- De Waarden:
 - o 6 ha bos;
 - o 26 ha 90/10 (90 % gras en 10 % bos/ruigte).

Er wordt ook een aantal bomen nieuw aangeplant (zie groene stippen op de kaart). Dit zijn bomen:

- ter hoogte van hoogwatervluchtplaatsen voor vee, waarmee deze hwp's ruimtelijk worden ingepast. Tevens dienen de bomen als schaduwplek voor het vee;
- die worden aangeplant ter compensatie van te verwijderen bomen en behoud van de aanwezige vliegrouete voor vleermuizen;
- ter hoogte van de oude haven van Megen (in deelgebied De Waarden), ter ruimtelijke inpassing.

Afbeelding 3.5 Vegetatiekaart (deze vergunningaanvraag, zie bijlage 1 voor kaart in groot formaat)

4 EFFECTEN OP HET RIVIERKUNDIG SYSTEEM

Met de watervergunning wordt de ontwikkeling van vegetatie getoetst aan de doelstellingen van de waterwet. In het geval van vegetatieontwikkelingen in de uiterwaarden is het van belang om te toetsen van wat het effect is op het rivierkundige systeem. Dit is getoetst aan de hand van de normen uit het Rivierkundig Beoordelingskader. Deze beoordeling heeft als doel om de effecten van het integrale plan op diverse rivierkundige aspecten inzichtelijk te maken en te beoordelen of het ontwerp vergunbaar is vanuit het rivierkundig beoordelingskader 5.0 (RBK 5.0)

De aanleg van geulen en weerdwaardverlaging in de uiterwaarden is beoordeeld aan de hand van het Rivierkundig beoordelingskader (RBK). De rivierkundige effecten zijn uitvoerig beschreven en gerapporteerd in de rivierkundige onderbouwing (zie ook Projectplan Waterwet rivierverruiming en KRW Meanderende Maas). De conclusies zijn samengevat in de volgende tabel weergegeven.

Tabel 4.1. Samenvatting van conclusies Rivierkundige Beoordelingskader

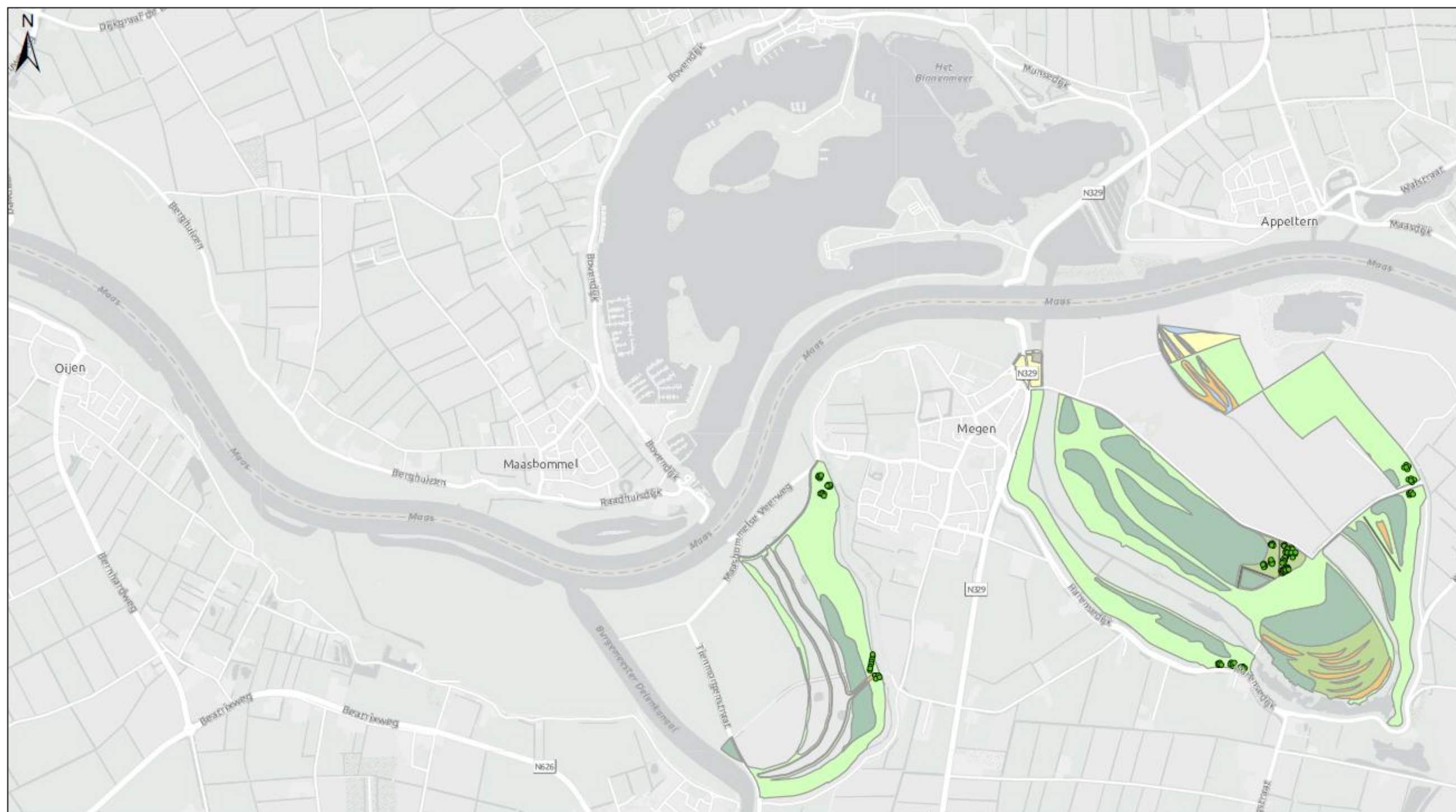
Te beoordelen effect	Criterium	Effect van de ingreep	Voldoet ja/nee
Hoogwaterreferentie in de as van de rivier	Stroomvoerend: geen waterstandsverhoging op de as van de rivier bij de afvoer uit de hoogwaterreferentie (waterstandsverhoging < 1 mm).	Project, in samenhang met diverse maatregelen die al in uitvoering zijn, of die zijn geborgd in het bestemmingsplan leidt tot waterstandsval van 14 cm op rkm 184 bij maatgevende conditie. In de RBK studie wordt voor de werken in het projectplan waterwet, in samenhang met de maatregelen in de corresponderende waterwetvergunning, een waterstandsval op rkm189,7 een waterstandsval van 11,8 cm gerealiseerd. Benedenstrooms vindt er een korte opstuwingspiek plaats van 2,7 cm. Aan alle drie voorwaarden 'zaagtand' methode is voldaan, waarmee deze opstuwing toelaatbaar is.	Ja
Hoogwaterreferentie buiten de as van de rivier	Geen waterstandverhoging langs de hoge grondenlijn of primaire waterkering bij de afvoer(en) uit de Hoogwaterreferentie.	Opstuwing aan Gelderse kering is na optimalisatie afgenomen van 52 mm (VO) tot 38 mm (DO) over afstand van circa 200 m. Opstuwing aan Brabantse kering is 30 mm. Dit wordt opgevangen binnen de dijkversterking van dit project.	Ja
Ijsafvoer	Een goede geleiding van water en ijs dient gewaarborgd te blijven.	Er worden geen nadelige effecten op de ijsafvoer verwacht.	Ja
Waterstanden en/of inundatiefrequentie van de uiterwaard	Verandering waterstanden en/of inundatiefrequentie bij Maas afvoeren te Borgharen van 1.230, 1.500, 2.000 en 2.300m ³ /s.	In de meeste gebieden vinden geen ongewenste wijzigingen van de inundatiefrequenties plaats. De inundatiefrequentie ter plaatse van het camper- en evenemententerrein neemt ook iets toe. Het terrein wordt zodanig ontworpen dat ook bij de lagere ligging drainage geen probleem zal zijn.	Ja
Stroombeeld in de uiterwaard	Verandering grootte en richting stroomsnelheden bij Maas afvoeren te Borgharen van 4.118 m ³ /s.	De stromingsdynamiek in lelyzones en meanders neemt toe. Dit past bij de natuurlijke inrichting. Bodem- en oeverbescherming voorkomen negatieve effecten op locaties met hoge stroomsnelheden.	Ja
Stroombeeld in vaarweg bij de aan- en aftakking van nevengeul	Bij afvoer nevengeul <50 m ³ /s: dwarsstroming vaarweg ≤0,3 m/s; Bij afvoer nevengeul > 50 m ³ /s: dwarsstroming vaarweg ≤0,15 m/s.	De dwarsstroming op rand vaarweg neemt toe op 3 locaties, met name bij drempel Appeltern. Deze dwarsstromingspieken aan de rand van het zomerbed hebben geen negatieve gevolgen voor de navigatie van scheepvaart omdat deze niet direct langs rand zomerbed varen.	Ja

Te beoordelen effect	Criterium	Effect van de ingreep	Voldoet ja/nee
Instroom retentiegebieden Maas	Verandering waterstand ter hoogte van inlaat retentiegebieden Maas, waaronder Lateraalkanaal-West en Lob van Gennep	De instroomeffecten ter hoogte van de inlaat van retentiegebieden is minimaal.	Ja
Sedimentatie en erosie van het zomerbed (+ oevers): door ingrepen zomerbed door ingrepen winterbed	Bij erosie: geen verlaging gemiddelde bodemligging en geen oevererosie, beperkte ontgroning bij constructies per hoogwater. Bij sedimentatie: geen vermindering vaargeulafmetingen bij lage tot gemiddelde rivierafvoeren; geen verhoging MHW op lange termijn. In het algemeen: beperkte hinder door baggeren en/of terugstorten en behouden veiligheid scheepvaartverkeer.	Er treden geen noemenswaardige erosie effecten op in zomerbed. Er treden wel aanzandingseffecten op waardoor het baggerbezwaar toe zal nemen. Door optimalisatie is baggerbezwaar 20 % afgenomen ten opzichte van VO. Baggeractiviteiten zullen naar verwachting niet vaker dan eens per 10 jaar nodig zijn.	Ja
Sedimentatie en erosie van uiterwaard en nevengeulen: 1 sedimentatie winterbed 2 erosie winterbed	Bij sedimentatie: beperkte sedimentatie ten opzichte van beheerskosten. Bij erosie: geen bodemerosie langs waterkering; stroomsnelheid nevengeul bankfull <0,3 m/s; geen bodemerosie langs waterkering.	De meanders en geulen zijn zo ontworpen dat binnen 25 tot 50 jaar de beoogde functionaliteit niet verloren gaat door sedimentatie. Tot die tijd is grootschalig onderhoud niet nodig. Eventuele erosie effecten zijn ondervangen door geulen vast te leggen op locaties waar dat tot problemen kan leiden. Op plekken waar erosie en verplaatsing van geulen niet direct tot problemen leiden wordt ruimte gegeven voor natuurlijke processen.	Ja

BIJLAGE

BIJLAGE: VEGETATIEKAART

Legenda		
• Nieuw te planten bomen	bos	struweel
70/30	gras en akker	verhard
90/10	heg	water
bebouwing	riet	

Werk : Planuitwerking Meanderende Maas, Ravenstein -Lith	
Onderdeel : Waterschap Aa en Maas	Schaal : 1:17.000
Titel : Vegetatiekaart - watervergunning	
Datum : 3-4-2023	
	Besteknr.
	SDK MeMa 21-07-2021
	Projectnummer
	P0032858
	Formaat
	A3
Tekening nummer	
32050-TEK-00XXX	